

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Truman Capote
BREAKFAST AT TIFFANY'S

Copyright © 1950, 1951, 1956, 1958 by Truman Capote
Copyright Renewed © 1978, 1979, 1984 by Truman Capote
Copyright Renewed © 1986 by Alan U. Schwartz

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-820

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Truman Kapote

DORUČAK
KOD *TIFANIJA*

Preveo Ivan Stanković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2012.

Uvek me vuku mesta gde sam živeo, kuće i njihova okolina. Na primer, ima jedna zgrada sa fasadom od smeđeg peščara u Istočnim sedamdesetim* gde je, tokom ranih ratnih godina, bio moj prvi njujorški stan. Bila je to jedna soba pretrpana nameštajem sa mansarde, sofa i tapacirane stolice presvučene onim posebnim svrbljivim crvenim somotom, koji svi povezuju sa vrelim danima u tramvaju. Zidovi su bili omalterisani, a boja je ličila na ispljuvak duvana. Svuda, čak i u kupatilu, bili su otisci rimskih ruševina sa smeđim pegama od starosti. Jedan jedini prozor gledao je na požarno stepenište. Uprkos

* Ulice koje počinju brojem sedamdeset. (Prim. lekt.)

tome, moje raspoloženje bi se popravilo kad god bih u džepu napipao ključ ovog stana. Pored sveg njegovog mračnjaštva, ipak je to bio moj stan, moj prvi stan, a i knjige su mi bile tamo, i tegle sa olovkama koje treba zarezati, sve što mi je bilo potrebno da postanem pisac kakav sam želeo da budem – bar sam tako osećao.

Tih dana mi nije padalo na pamet da pišem o Holi Golajtli, a verovatno ne bih ni sada, da razgovor koji sam vodio sa Džoom Belom nije ponovo pokrenuo sećanje na nju.

Holi Golajtli je bila stanarka one stare zgrade sa smeđom fasadom od peščara. Živela je u stanu ispod mog. Što se tiče Džoa Bela, on je vodio bar iza ugla na Aveniji Lexington. Još uvek to radi. I ja i Holi imali smo običaj da idemo tamo po šest-sedam puta dnevno, ne na piće, ne uvek, već da bismo telefonirali – za vreme rata je bilo teško dobiti privatni telefon. Osim toga, Džo Bel je bio dobar u primanju poruka, što u slučaju

Holi i nije bila tako mala usluga, jer imala ih je na gomile.

Naravno, ovo je bilo davno, i do prošle nedelje nisam video Džoa Bela godinama. Tu i tamo smo ostali u kontaktu, i povremeno bih zastao kraj njegovog bara kada bih prolazio kroz taj kraj. Ali, zapravo, nikada nismo bili bogzna kakvi prijatelji, osim što smo obojica bili prijatelji Holi Golajtli. Džo Bel nema laku narav, to i sam priznaje. Kaže da je to zato što je neženja i ima lenj stomak. Svako ko ga zna reći će vam da je težak čovek za priču. To je nemoguće ukoliko ne delite njegove fiksacije, od kojih je jedna Holi. Neke druge su: hokej na ledu, vajmarski lovački psi, *Naša devojka Sandej* (sapunska serija koju je slušao petnaest godina), Gilbert i Salivan – tvrdi da je u srodstvu sa jednim ili sa drugim, ne mogu da se setim sa kim od njih dvojice.

Tako da sam, kada je prošlog utorka kasno po podne pozvonio telefon, i kada sam čuo „Ovde Džo Bel“, znao da mora da je u vezi sa Holi. Nije to rekao, već samo: „Možeš li da

se dovučeš ovamo? Važno je“, i u njegovom žabljem glasu začulo se kreketanje.

Uhvatio sam taksi na oktobarskom pljušku i usput sam čak pomislio da bi ona mogla biti tamo, da ću ponovo videti Holi.

Ali u prostorijama nije bilo nikoga osim vlasnika. Restoran Džoa Bela je mirno mesto u poređenju sa većinom barova u Aveniji Leksington. Ne razmeće se ni neonom ni televizijom. Dva stara ogledala odražavaju vreme na ulici; a iza bara, u niši okruženoj fotografijama zvezda hokeja, uvek je velika činija sa svežim cvećem koje Džo Bel sam aranžira sa pažnjom jedne žene. Upravo je to radio kada sam ušao.

„Naravno“, rekao je, zabadajući gladiolu duboko u vazuu, „naravno da te ne bih dovlaćio ovamo da ne želim tvoje mišljenje. Čudno je to. Desilo se nešto veoma čudno.

„Čuo si se sa Holi?“

Prstom je okrenuo list, kao da nije znao šta da odgovori. Mali čovek sa lepom glavom oštre sede kose, imao je koščato, šiljato

lice, koje bi bolje pristajalo nekome mnogo višem; koža mu je neprestano izgledala kao da je izgorela na suncu: sada je postala još crvenija. „Ne mogu da kažem da sam se baš čuo sa njom. Mislim, ne znam. Zato mi je i potrebno tvoje mišljenje. Daj da ti spremim jedno piće. Nešto novo. Zovu ga 'beli anđeo', reče, mešajući polovinu votke, polovinu džina, bez vermuta. Dok sam ispijao mešavinu, Džo Bel je stajao i sisao „tams“ i preturao po glavi ono što je morao da mi kaže. A onda: „Sećaš se izvesnog gospodina I. J. Juniošija? Izvesnog gospodina iz Japana.“

„Iz Kalifornije“, rekoh, savršeno se prisećajući gospodina Juniošija. On je fotograf jednog ilustrovanog magazina, a kada sam ga poznao, živeo je u stanu-studiju na poslednjem spratu one zgrade od smeđeg peščara.

„Nemoj da me zavlaciš. Samo pitam, znaš na koga mislim? Jel' tako? I ko sinoć ulazi ovde plešući valcer do ovaj isti istijati gospodin I. J. Junioši. Nisam ga video, mislim da

ima više od dve godine. I gde misliš da je bio te dve godine?

„U Africi.“

Džo Bel prestade da krcka svoj „tams“ i zažmiri. „Pa, kako si znao?“

„Pročitao sam u *Vinčelu*.“ Što se, u stvari, i dogodilo.

Otvorio je kasu koja je zazvonila i izvadio je žućkasti koverat.

„Pa, vidi jesi li ovo pročitao u *Vinčelu*.“

U onom kovertu su bile tri fotografije, manje-više iste, mada snimljene iz različitih uglova: visok, nežan crnac u pamučnoj košulji i stidljivog, a ipak taštog osmeha, koji je pokazivao čudnu drvenu skulpturu u rukama, izduženu rezbariju nekakve glave, devojačke, uglađene kratke kose kao u mladića, glatkih drvenih očiju, prevelikih i zakošenih na zašiljenom licu, širokih usta, previše razvučenih, nalik klovnovskim. Na prvi pogled, ličila je na većinu primitivnih skulptura; a onda i nije, jer je tu bio pljunuti lik

Holi Golajtli, ličio je bar onoliko koliko je to mogla jedna tamna ukočena stvar.

„Pa, sad, kako ti se čini?“ reče Džo Bel, zadovoljan mojom zbunjenošću.

„Liči na nju.“

„Slušaj, momak“, i lupio je šakom po baru, „to jeste ona. Jasno je kô dan. Onaj mali Japanac je znao da je to ona čim ju je video.“

„On ju je video? U Africi?“

„Pa, samo tu statuu. Ali svodi se na isto. Sam uoči činjenice“, rekao je, okrećući jednu od fotografija. Na poleđini je pisalo: *Drvena skulptura, Pleme S, Tokokul, Istočna Anglija, Božić 1956.*

Rekao je: „Evo šta kaže Japanac“, i priča je bila sledeća: Na Božić, gospodin Junioši je prošao kroz Tokokul, selo zapleteno u nedodijji i ni od kakve važnosti, tek skup koliba od blata sa majmunima u dvorištima i jastrebovima mišarima na krovovima. Već je bio odlučio da produži kada je iznenada spazio crnca kako čuču na ulazu u kolibu i rezbari majmune na štapu za šetanje. Ovo je

na gospodina Juniošija ostavilo snažan utisak i zamolio ga je da mu pokaže još svojih radova. Posle toga mu je ovaj pokazao skulpturu glave devojke: i osetio se, kako je rekao Džou Belu, kao da pada u san. Ali, kada je ponudio da je kupi, crnac je svoje stvari prekrpio rukom (očigledno nežan pokret, u poređenju sa lupanjem nečijeg srca) i odbio. Funta soli i deset dolara, ručni sat i dve funte soli i dvadeset dolara, ništa ga nije pokolebalo. Gospodin Junioši je po svaku cenu bio odlučan da sazna kako je došlo dotle da ta statua bude napravljena. To ga je koštalo soli i sata, a događaj je ispričan na afričkom, sirovom engleskom i gestikulacijom. Ali, izgleda da se na proleće te godine iz žbunja pojavila grupa od troje belaca na konjima. Mlada žena i dva muškarca. Muškarci, obojica crvenih očiju i sa groznicom, bili su primorani da nekoliko nedelja ostanu zatvoreni i drhte u izolovanoj kolibi, dok je ona mlada žena, koja se odmah dopala drvodelji, delila sa njim prostirku od rogozine.

„U taj deo ne verujem“, reče Džo Bel sa gađenjem. „Znam da je svoje glava, ali mislim da ne bi bila u stanju da uradi tako nešto.“

„A onda?“

„Onda ništa“, slegao je ramenima. „Ubrzo je otišla kako je i došla, odjahala je na konju.“

„Sama, ili sa onom dvojicom?“

Džo Bel je trepnuo. „Najverovatnije sa onom dvojicom. Onda se Japanac raspitivao kuda se kreće. Ali niko drugi je nikada nije video.“ A onda, kao da je mogao da oseti kako se moje razočaranje prenosi na njega, a nije želeo ni deo toga. „Moraš priznati da je to jedina *nedvosmislena* vest među ne znam koliko“ – brojao je na prste; nije ih bilo dovoljno – „godina. Samo se nadam, nadam da je bogata. Mora da je bogata. Moraš biti bogat da bi lenčario po Africi.“

„Ona verovatno nikada nije ni kročila u Afriku“, rekao sam, verujući u to; pa ipak, mogao sam da je vidim tamo, bilo je to na

mestu na koje bi ona otišla. A i ona izrezbarena glava: Ponovo sam pogledao one fotografije.

„Pošto znaš tako mnogo, gde je ona?“

„Mrtva. Ili u ludnici. Ili udata. Mislim da se udala i smirila možda baš u ovom gradu.“

Porazmislio je nakratko. „Ne“, rekao je i odmahnuo glavom. „Reći ću ti zašto. Da je u ovom gradu, video bih je. Uzmi čoveka koji voli da hoda, čoveka kao što sam ja, koji šeta ulicama deset ili dvanaest godina i tokom svih tih godina gleda unaokolo ne bi li ugledao jednu osobu, i nikada je ne sretne. Nije li logično da ona nije tamo? Sve vreme vidim delove nje, malu ravnu zadnjicu, bilo koju mršavu devojkicu koja hoda brzo i pravo...“ Zastao je, kao da je bio previše svestan toga s kolikom sam ga pažnjom gledao. „Misliš da sam lud?“

„Samo nisam znao da si bio zaljubljen u nju. Ne tako.“

Zažalio sam što su ga moje reči zbunile. Skupio je fotografije i vratio ih u koverat.

Pogledao sam na sat. Nisam imao kuda da idem, ali sam mislio da je bolje da odem.

„Čekaj“, reče, grabeći me za ruku. „Jesam je voleo. Ali nisam želeo da je dodirujem.“ I dodao je, ne smešeći se: „Ne znači da ne razmišljam o tome. Čak i u mojim godinama, a desetog januara će mi biti šezdeset sedam. To je čudna činjenica – ali, što sam stariji, ta strana kao da mi je sve više na pameti. Ne sećam se da sam toliko razmišljao o tome kada sam bio klinac, a sada se to dešava svaki čas. Što je čovek stariji i što je teže pobuditi misli, možda se zato sve zapetlja u glavi i postaje teret. Kad god u novinama pročitam o nekom starcu koji se osramotio, znam da je to zbog njegovog tereta. Ali“ – sipao je sebi čašicu viskija i popio je naiskap – „ja se nikada neću osramotiti. I, kunem se, nikada mi to nije palo na pamet u vezi sa Holi. Možeš nekoga da voliš, a da to ne bude tako. Prema toj osobi ponašaj se kao prema prijatelju.“

Dva čoveka uđoše u bar i činilo se da je trenutak da odem. Džo Bel me je ispratio do

vrata. Ponovo me je uhvatio za ruku. „Da li veruješ u to?“

„Da nisi želeo da je dodirneš?“

„Mislim na ono u vezi sa Afrikom.“

U tom trenutku izgleda da nisam mogao da se setim priče, samo njenog lika kako odlazi na konju. „U svakom slučaju, otišla je.“

„Da“, reče, otvarajući vrata. „Samo je otišla.“

Napolju je prestala da pada kiša i od nje je u vazduhu ostala samo izmaglica, tako da sam skrenuo iza ugla i nastavio ulicom u kojoj je zgrada od smeđeg peščara. To je ulica sa drvećem koje leti pravi sveže senke na pločniku, ali sada je lišće bilo žuto i većinom opalo, a kiša ga je učinila klizavim. Zgrada od smeđeg peščara nalazila se nasred bloka, odmah do crkve na kojoj plavi sat na zvoniku izbija vreme. Doteran je u odnosu na ono kakav je bio u moje vreme: elegantna crna vrata zamenila su staro mutno staklo, a elegantne sive žaluzine uokviruju prozore. Niko koga se sećam više ne živi tamo, osim

Doručak kod Tifanija

gospođe Safije Spanele, krupne koloraturne pevačice koja je svakog popodneva išla da vozi rolšue u Central parku. Znam da je još uvek tamo, jer sam se peo stepenicama i pogledao u poštanske sandučice. Jedan od ovih sandučića prvi mi je skrenuo pažnju na Holi Golajtli.

Živeo sam u ovoj kući oko nedelju dana kada sam spazio da sandučić koji pripada stanu broj dva na prorezu za poštu ima prikačenu čudnu karticu. Štampanim slovima, gotovo *kartije* formalnim, pisalo je: *Gospođica Holidej Golajtli*, a, ispod, u uglu, *na proputovanju*. Proganjala me je poput neke melodije: *Gospođica Holidej Golajtli, na proputovanju*.

Jedne noći, a ponoć je bila davno prošla, probudio me je glas gospodina Juniošija, koji je dozivao sa vrha stepeništa. Pošto je živeo na poslednjem spratu, glas mu se razlegao po celoj kući, razdražen i strog.

„Gospođice Golajtli! Moram da protestujem!“

Glas koji se vratio, izvirući sa dna stepeništa, bio je budalasto mlad i razdragan. „Oh, mili moj, žao mi je. Izgubila sam prokleti ključ.“

„Ne možete stalno da mi zvonite. Morate, molim vas, molim vas, da date da vam se napravi ključ.“

„Ali, sve ih gubim.“

„Ja radim, moram da spavam“, vikao je gospodin Junioši. „Ali vi uvek zvonite meni...“

„O, *nemojte* se ljutiti, vi *dragi* mali čoveče: *Neću* to više raditi. A ako obećate da se nećete ljutiti“ – njen glas je bio sve razgovetniji, pela se stepenicama – „možda ću vas pustiti da napravite one slike o kojima smo pričali.“

Do tada sam bio ustao iz kreveta i odškrinuo vrata. Mogao sam da čujem ćutanje gospodina Juniošija: da ga čujem, jer je bilo praćeno promenom ritma disanja.

„Kada?“, reče.

Devojka se nasmeja. „Jednom“, odgovorila je, mrmljajući.

„Kad god“, odvrati on i zatvori vrata.